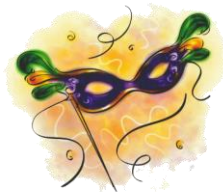

ללים

עלון קבוע סעד

הא פורים שנת

פורים – תשפ"ב

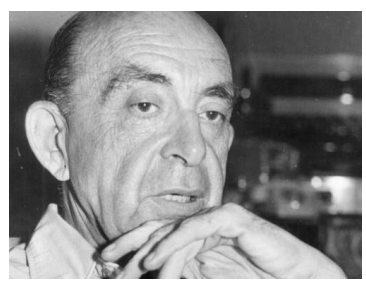
"שיר ערש" הוא שיר מתוך המחזמר "אסתר המלכה" שהולחן ע"י סשה ארגוב והועלה בתיאטרון הקאמרי (1966) בבימויו של 'במאי הבית' - גרשון פלוטקין.

מחזה זה, הוא האחרון שכתב נתן אלתרמן והוא מבוסס על מגילת אסתר ומסורת ה"פורים שפיל".

המחזמר נכשל, אולם נותר ממנו שיר אחד שנצרב בזיכרון הציבורי-תרבותי במילים: "היכל ועיר נדמו פתע...". אותו שר 'מוגדריש' - הליצן הנווד לאחשוורוש בלילה בו נדדה שנתו.

סשה ארגוב החייה את השיר במופע "מתתיהו ואלכסנדר" (1984) שהעלה יחד עם מתי כספי.

במחזמר "שלמה המלך ושלמי הסנדלר" (2005) הוסיף המעבד המוזיקלי יוני רכטר את השיר לסצנה בה אנשי השוק מרדימים את שלמה המחופש לשלמי ושרים לו: "אם כתר הוא נושא או דלי, אין כל הבדל - בסוף יישן הוא...".

סשה ארגוב 1914-1995
מגדולי המלחינים בזמר העברי
וחתן פרס ישראל (1988)

**"בלילה ההוא
נדדה שנת המלך..."**
(אסתר ו' א')

..נומי דרך בא הקץ
נומה מלך בא הלץ
נומו רוח ומפרש
הרדמו תולדות פרס
שיכבו את הפנס
כן כן הס.

שיר ערש
מילים: נתן אלתרמן
לחן: סשה ארגוב

היכל ועיר נדמו פתע
ונשתתקו שוקי פרס
ורק אי שמה קלרינטה
וקול כנור וקונטרבס
מלחשים אל תתלבטה
ושקט שקט הס
אמנם רדפנו הבלים
אבל הנה הראש הרפנו
אם כתר הוא נושא או דלי
אין שום הבדל בסוף יישן הוא
והי לי לו והי לו לי
והי לי לנו לכלנו...

פרשת צו

שבת
שלום

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים. ויקרא ז, לו
אין הכתוב מדבר אלא בישראל, שנאמר 'וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל'
(דברים ד, מד), 'תורה' 'תורה' - לגזרה שווה.

יש מהם מישראל 'עולות', יש מהם 'מנחות', יש מהן 'חטאות', 'אשמות' ו'שלמים'.
כיצד?

עולות- אלו המעולין שבהם, שכולם ליבם לשמים.
מנחות- אלו חסידים שבהם, שנאמר בהם 'ונפש פי תקריב קרבן מנחה לה' (ויקרא ב, א),
שמקריבים נפשם.
חטאת- אלו חוטאים שבהם. אשם- אלו אשמים שבהן.

מה נאמר בהם? 'מילואים' - שמלאים מצוות כרימון שנאמר: 'כפלה הרמון רקתך'
(שיר השירים ד, ג), שריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון.
הרי כולם שלמים הם, שמשלימים ליבם לאביהם שבשמים שנאמר: 'לה' מזבח שלמיו'
(ויקרא ז, כט).

הקורבנות כמסמלים את עם ישראל.

(מתוך ספר מדרשיו של רונן אחיטוב – "צוהר תעשה לתיבה")

שבת פרשת צו		ימי החול	
הדלקת נרות	17:30	זמן תפילין /טלית	04:57←05:49
מנחה	14:00	שחרית א'	06:00
שיעור הלכה אקטואלית		שחרית ב' (בביה"כ)	06:45
שחרית א'	06:45	סוף זמן ק"ש	08:48←09:44
שחרית ב'	08:30		
מנחה	13:30, 12:30	מנחה וערבית	17:40
		שקיעה	17:51←18:56
צאת השבת	18:26	ערבית	20:10

* תחילת שיעור קיץ ביום ו' לפנות בקר

אחות תורנית (נייד- 0523934505, קווי מקוצר-8080): : הילרי יום טוב

מ' את המלכות הפרסית? ומ' אתה האלף eirenen?

"ויהי בימי אחשורוש... המלך מהדו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה.. בימים ההם קשבת המלך אחשורוש על פסא מלכותו אשר בשושן הבירה" (אסתר א' א-ב) – מגילת אסתר מספקת לנו עובדות ההיסטוריות חשובות מלפני 2,500 שנה המתאייכות לאימפריה הפרסית, כהקדמה לסיפור עצמו: אחשורוש עומד בראש ממלכה אדירה, שולט על 127 מדינות המתפרשות על שטח עצום, ומקום מושבו נמצא בעיר הבירה.

נתחיל בשאלה הפשוטה: מה הם שורשי של העם הפרסי המדובר שהפך לממלכה כה אדירה?

מקורם של הפרסים עמום ומעורפל והם אינם מופיעים ברשימת העמים שנפוצו בתבל לאחר המבול. השם "מדי" הצמוד למלכות פרס, מופיע לראשונה בתנ"ך כבנו של יפת - נכד לנח (בראשית י"ב). יש הרבה מן המשותף בין עמי פרס ומדי, בתכונותיהם, בשורשיהם, בשפה הפרסית ובדת הרשמית לשתייהן – "זראתוסטרה".

במהלך "משתה בלשאצר" (מלך בבל), הופיעה כתובת מסתורית על הקיר. דניאל (חכם עברי, שהובא קודם לכן כילד פלא' אל המלך נבוכדנצר וגדל להיות לאחד מיועצי המלכות) תרגם לו אותה ובכך בישר לו על סיומה של ממלכת בבל לטובת הממלכה חדשה – פרס ומדי. בתרגום לעברית (המקור בארמית): "נפרסה מלכותך וניתנה למדי ופרס" (דניאל ה-כח). זה המקור למטבע הלשון הנפוץ: "הכתובת על הקיר".

כורש השני (הגדול) שיצא בראשית מלכותו למסע כיבושים – סיפח את שטחה של 'מדי' וקרא למדינה הדו-לאומית החדשה: "פרס ומדי". בכיבושיו לצד מזרח הגיע עד גבול הודו. ולצד מערב ממלכתו הגיעה עד מערב טורקיה-גבול יוון, בדרום הממלכה כבש את ארץ ישראל. כורש הגדול היה המלך הראשון של "האימפריה האחמנית" הקרויה על שמו של 'האחמניש' מייסד השושלת מאה שנה קודם לכן.

הקשר הפרסי-יהודי, על פי המסורת היהודית נרקם ע"י כורש הגדול בהכרזה (538 לפנה"ס) על 'שיבת ציון' ומתן רשות לבנות את בית המקדש השני. האימפריה הפרסית בראשית דרכה גילתה סבלנות, חופש פעולה דתי ושלטון עצמאי במדינות הכבושות תחת פיקוחו של בית המלוכה. בנו של כורש הגדול - כנבוזי, המשיך להרחיב את הממלכה וכבש את מצרים. הוא ניסה לכבוש גם את כוש ולוב, אך נכשל. האימפריה הפרסית הפכה להיות הגדולה ביותר בימים ההם, והשתרעה 'מהודו ועד כוש', ככתוב במגילת אסתר. המלכים הפרסים שמלכו אחריו, ירשו אימפריה עצומת ממדים אך נדבקו 'בשיגעון גדלות' (מגלומניה) שהובילו לנסיונות כיבוש שכשלו כמו זה של דריוש הראשון (הגדול) שניסה לכבוש את יוון, אך נכשל בקרב המפורסם – במרתון.

דריוש הראשון השקיע בתשתיות ושידרג את הדרכים הראשיות לאורכה של הממלכה, למטרות מסחר ותקשורת של שליחים ורצים (אסתר ג'-ט"ו). בימיו הושלם בניינו של 'בית שני' (עזרא ו-ט"ו). לאחר מותו, מולך בנו – 'אחשורוש' המופיע במקורותינו בשם זה בשפה העברית 'ובמלכות אחשורוש בתחילת מלכותו...'. (עזרא ד'-ו). בשפה הפרסית הוא נקרא 'חשיארשא הראשון', קרוב לצליל שמו המקורי בעברית. בכתבי הרודוטוס - ההיסטוריון היווני של אותה תקופה, תורגם שמו ל'כסרכסס הראשון'. גם בתרגום השבעים ליוונית הופיע שם זה. בהסתמך על מקורות יהודיים, יווניים ופרסיים, החוקרים חלוקים על זהותו האמיתית של המלך אחשורוש.

כמסופר במגילת אסתר: "בשנת שלוש למולכו עשה משתה לכל שריו ועבדיו, חיל פרס ומדי, הפרתמים ושרי המדינות לפניו" (א'-ג') ובהקבלה לסיפור ההיסטורי (ע"פ ההיסטוריון היווני הרודוטוס) - אחשורוש כינס את המטכ"ל הפרסי יחד עם נציגי המדינות והנספחים הצבאיים, במטרה לחדש קואליציה רחבה במטרה לפלוש ליוון. בפועל הוא הקים צבא עצום, במספרים מדהימים לתקופה העתיקה, של חילות ים ויבשה, אך נחל כישלונות מחפירים בקרבות: סלמיס, פלטאיה ומיקאלה. לא נותר לו אלא לחזור לכיסא מלכותו אשר בשושן הבירה אבל וחפוי ראש ולהתנחם בחיי ההוללות ושתייה.

אסיים את המאמר באקטואליה ישראלית-יהודית-פיננסית. הביטו במטבע של שקל חדש (אם הוא מצוי בכיסכם). בגב המטבע תראו ציור של שושן-צחור ומתחתיו המילה: יהד (יהודה) הכתובה בכתב עברי קדום. הטבעה זו הועתקה מהמטבע שהיה קיים בתקופה הפרסית בחבל יהודה שבארץ ישראל.

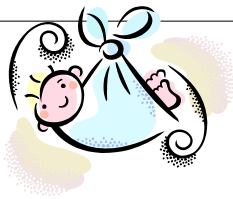
מנחת קימלמן - קיבוץ ראש הנקרה

10 מי יודע? - לפרכת 13/הרב ארי

(בסוף כל שאלה יש הפניה לעליה לתורה שם נמצאת התשובה, תשובות במהופך למטה)

1. בקרבן מנחה הקומץ קרב על המזבח והשאר אוכלים הכהנים. מהו הדין המיוחד של מנחה שמביא כהן? (שני)
2. מה עושים עם כלי חרס שבישלו בו בשר חטאת? (שני)
3. מה דינו של כלי נחושת שבישלו בו בשר חטאת? (שני)
4. מה מקבלים הכהנים מקרבן העולה? (שני)
5. קרבן תודה הוא סוג של קרבן שלמים. מה מביאים בקרבן תודה ולא בשלמים רגילים? (שלישי)
6. מהם שני החלקים שמקבלים הכהנים מבשר קרבן השלמים? (שלישי)
7. מהו הבגד האחרון מבגדי הכהן הגדול שמלביש משה את אהרון? (רביעי)
8. איזה בגד מבגדי הכהן הגדול אינו מוזכר בתיאור הלבשת אהרון? (רביעי)
9. מהו סדר לבישת הבגדים אצל בני אהרון? (רביעי)
10. מי שימש בתפקיד הכהן מקריב הקרבנות בשבעת ימי המילואים? (חמישי-שביעי)

**למוריה ויאיר אריאל מלף טוב להולדת
הבן - רל
ללא ואברהם ימיני ולכל המשפחה המורחבת
איחולים מנחות ולנחת!**

**לפנינה ושייץ בר-חי ולכל המשפחה
מלף טוב לבר המצווה של הנכד
יונתן משה
נכד לצופית ואשלמוס סלר
בן לפח' וצ'נת סלר
איחולים מנחות ולנחת!**

למוריה ויאיר אריאל מלף טוב להולדת הבן - רל
ללא ואברהם ימיני ולכל המשפחה המורחבת
איחולים מנחות ולנחת!
לפנינה ושייץ בר-חי ולכל המשפחה
מלף טוב לבר המצווה של הנכד
יונתן משה
נכד לצופית ואשלמוס סלר
בן לפח' וצ'נת סלר
איחולים מנחות ולנחת!

עד שתחפץ

כיצד תיראה עבודת הקורבנות לעתיד לבוא?

האם אנו יכולים לדמיין לעצמנו מקדש כמנהגו נוהג - רצפת בית א-הינו מוצפת דם ואברים פנימיים - או שאולי תקבל עבודה זו פנים אחרות? שמא על המזבח יועלו לחטאת ולאשם מחשבים ניידים וסמארטפונים (מזעזע!!) ובתור קורבן תודה יגיש העשיר לכוהנים את מפתחות הרכב וכרטיסי טיסה לחו"ל בעוד העני יסתפק באופניו?

ניתן היה לשער כי מכיוון שהתורה היא נצחית, העתיד יהיה דומה מאוד לעבר, אך כבר בחז"ל אנו מוצאים הדגשה לפיה עתיד לחול שינוי בעבודת הקורבנות. במדרש רבה לפרשתנו נאמר: "... ורבי יוחנן בשם ר' מנחם דגליל, לעתיד לבא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל..."

נדבך נוסף וידוע בסוגיה זו הינם דבריו של הרמב"ם במורה נבוכים, הרואה בקורבנות אילוץ שנבע ממצבו של האדם בעולם העתיק והצורך לעדן ולתעל את כוחותיו:

"אין אפשרות בטבע האדם שיעזוב את כל אשר הסכין אליו בבת-אחת... לכן השאיר יתעלה את מיני העבודות האלה והעבירן מהיותן לנבראים ולדברים דמיוניים שאין להם מהות אמיתית, להיות לשמו יתעלה, וציוונו לעשותם לו יתעלה." (ח"יג לגי)

אמנם רבים חלקו על הרמב"ם ואף הוא פסק במשנה תורה שלא יחול שינוי בקורבנות אך הזרעים שזרע נובטים להם פה ושם בדברי האחרונים, כמו למשל בדבריו הידועים של הרב קוק:

"אבל לעתיד לבא שפע הדעת יתפשט ויחדור אפילו בבעלי החיים, "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה'" וההקרבה שתהיה אז של מנחה, מהצומח, תערב לה' כימי עולם וכשנים קדמוניות." (עולת רא"י רצ"ב)

נדמה שהבסיס לגישה זו - הרואה בכוונה ותוכן הפנימי של ציווי הקורבנות את העיקר, הגובר לעיתים אפילו על המעשה - מצוי בהפטרה לפרשתנו. דבריו הקשים של ירמיהו, הנקראים לעיתים רחוקות יחסית בשל הפרשיות המיוחדות האופייניות לתקופה זו בשנה, נקבעו כבר ע"י חז"ל במסכת מגילה כהפטרה של פרשת צו, ובאופן מפתיע מציגים ניגוד חריף לציוויים שבפרשתנו. ניגוד זה בולט במיוחד על רקע הקשר הלשוני בין לשונות הציווי המופיעים בפרשה ובין אלו שבהפטרה: "כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח. כי אם את הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לא-הים ואתם תהיו לי לעם והלקחתם בקל הדבר אשר אצוה אתכם למען ייטב לכם." (ירמיהו ז-ט)

אכן, מיליוני בעלי חיים עדיין עולים לקורבן מידי יום במטבחים ובמסעדות, ועוד לא הגענו למצב בו נפשם וגופם של רוב בני האדם יכולים להסתפק אך ורק ב"קורבנות" מן הצומח, אך לא ניתן להכחיש שהעולם עבר תהליך משמעותי בתחום זה. כאנשים מאמינים, אנו מבינים שיד ה' היא המובילה ומקדמת את ההיסטוריה ואיתה משתנות גם הדרכים העולות בית-אל. אנו תפילה שנשכיל להבין מה מתבקש ונדרש מאיתנו, בקודש ובחול, וכיצד הקב"ה רוצה שנתקרב אליו; כדברי הנביא החותמים את ההפטרה: "... כי אני ה' עשה חסד משפט וצדקה בארץ, כי באלה חפצתי נאם ה'..."

נסיים בשיר הקצרצר 'סליחה' של דפנה פלדמן, המציע חלופה חתרנית לשחיטת הבשר הפיזי:

אך טרם פגשתי פרה קדושה

נא סליחתכם, התנצלותי הכנה

שלא רציתי לשחוט

ארגוני הזכויות לחיות

מליט שהתחפשו לכבוד פורים / זאב קיין

פורים כידוע איננו חג, אבל במסורת "ונהפוכו" נדבר היום על כמה מילים שהתחפשו (או השתבשו) בלשונו. הוותיקים בוודאי זוכרים את נשפי פורים הנהדרים על ריקוד הרונדו הפותח אותו, בואו נדבר על הריקודים, או בשמם הנרדף – "מחול" או "מחולות": בניגוד למקובל בלשונו, המחול הוא כלי נגינה, כלי הקשה חלול, ולא "ריקוד": ולרוב יבוא ליד התוף. הכתובים במקרא מבארים לנו מהו המחול:

ההללו שְׁמוּ בְּמַחֹל בְּתוֹף וְכִנּוֹר וְזָמְרוּ לוֹ: (תהלים קמט ג)

ובתהלים קנ: ברשימת כלי הנגינה

(ג) הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֶבֶל וְכִנּוֹר:

(ד) הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֶגְב:

(שופטים יא, לד) וַיָּבֵא וַפְתָּח הַמְצַפָּה אֶל בֵּיתוֹ וְהִנֵּה בֵּיתוֹ יֹצֵאת לַקְּרָאתוֹ בְּתַפִּים וּבְמַחֹלֹת

(שם"א יח, ו) וַיְהִי בְּבֹאֵם בְּשׁוֹב דָּוִד מִהַכּוֹת אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַתִּצְאָנָה הַנָּשִׁים מִכָּל עָרֵי יִשְׂרָאֵל

לְשִׁיר וְהַמַּחֹלֹת לַקְּרָאת שְׁאוֹל הַמֶּלֶךְ בְּתַפִּים בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁלְשִׁים.

(ואולי הכתוב משובש, ושיעורו: וַתִּצְאָנָה הַנָּשִׁים מִכָּל עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁיר

לַקְּרָאת שְׁאוֹל הַמֶּלֶךְ

בְּתַפִּים וּבְמַחֹלֹת

בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁלְשִׁים?)

בתמונה שלישיית נוגנות פניקיות, הימנית מכה בחליל כפול,

ואולי אחד משני הכלים האחרים הוא המחול, לצד התוף?

(פיקסיס מפניקיה, שלל שנמצא בנימרוד בירת אשור, מהמאה השמינית לפסה"נ; המקור במוזאון הבריטי)

דוגמא נוספת של "ונהפוכו" היא מילה קרובה, **מחלה**, שאינה עצב וכאב, אלא שמחה וגילה:

(תהלים פח, א) שִׁיר מְזֻמָּר לְבָנֵי-קָרַח, לְמִנְצַח עַל-מַחְלַת לְעֵנֹת (= "על מחלות לענות") – לא מחלה עגומה ועצובה

ולא עינוי, כי אם כלי נגינה שמח ומבדח, כפי שגם **מחלה** בת צלפחד היתה ודאי ילדה שמחה ועליזה, וכן **מחלת** בת

ישמעאל, אשת עשיו, ששמות שתיהן נגזרו מ'חלי' = עדי, תכשיט.

***

כלי - רגילים אנחנו לחשוב על "כלי" במובן של מכשיר או סיר, מחבת וכדומה. אולם הכלי במקרא אינו אלא תכשיט: (שמות ג, כב) וְשָׂאֵלָה אֵשָׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ כָּסֶף וְכָלִי זָהָב וּשְׁמֹלֹת וּשְׂמֹתָם עַל בְּנִיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם וְנִצְלַתְּם אֶת מִצְרַיִם: כלים ששמים על בניכם ובנותיכם אינם סירים ומחבתות, אלא תכשיטים כמובן.

וַיָּבֵאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים כָּל נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וְנֶזֶם וְטַבַּעַת וְכוּמָז כָּל כָּלִי זָהָב וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפֹת זָהָב לַה'

(שמות לה כב). זהו פרט וכלל: חח ונזם וטבעת וכומוז [הם הפרטים]; והכלל: כל כלי זהב. ושימו לב למשחק

המילים "כל-כלי", או בדוגמה נוספת: "כַּחֲתָן וְכַהֵן פֶּאֶר, וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּהּ" (ישעי סא).

ואם כבר הזכרנו את **הזהב**, ואנו בשיאה של עונת התפוזים, הנה לנו עוד צירוף אהוב שנולד בטעות, וזהו פרי

התפוז, או בשמו המלא: **תפוח זהב**.

המקור נמצא במשלי כה יא: **תפוחי זהב** בְּמִשְׁפָּחֹת כָּסֶף // דָּבָר דָּבָר עַל-אֶפְנָיו.

אבל ייתכן שאין אלו "תפוחי זהב", אלא שוכלו האותיות: "**פתוחי** זהב במשכיות כסף..." כדוגמת מה שקראנו

בפרי' פקודי על אבני השם 'פתוחי חותם על-שמות בני יִשְׂרָאֵל'. וכך נעלם לנו גם תפוח הזהב מן התפריט. ייתכן,

שהשם 'תפוח זהב' הגיע מן הצרפתית: Pomme d'Or.

רוב אזני המן והעוגיות שאנו אוכלים בפורים רוויים בחמאה ובסוכר: זה המקום לדבר קצת על החמאה ועל המחמאות שאנו אוהבים לחלוק זה לזו, ככתוב בתהלים נה: חֲלָקוּ מִחֶמְאָת פִּיּוּ וּקְרַב לְבָבוֹ, רַכּוּ דְבָרָיו מִשְׁמֶן. וכבר הצביע על כך פרופ' נ"ה טור-סיני, שאולי יש לקרוא בניקוד קצת אחר: חלקו מִחֶמְאָת = מִחֶמְאָה, ואז הפסוק מקבל משמעות ברורה: פיו ולבו של הדובר היו חלקים יותר מִחֶמְאָה, רכים יותר משמן. ביטוי דומה באנגלית שפירושו 'למרוח' מישהו או להחניף לו, הוא to butter up. הדימוי ברור. והנה לנו לקח לכל האופים והאופות: מי שמקפיד לשים הרבה חמאה בבצק – זוכה לכך שהטועמים יחלקו לו מחמאות רבות.

***

חלק ממצוות החג בפורים הוא אכילת מגדנות ומעדנים, או מעדנות, כלשון המקרא: ומלה זו גם מתקשרת לנו כמובן אל ההפטרה של שבת זכור, ואל אגג – מאבותיו של המן הרשע: וַיִּלְךְ אֱלֹהֵי אַגַּג מֵעֲדַנְתָּ, וַיֹּאמֶר אַגַּג: אֶכְן סָר/מֵר הַמְּנֹת. (שמ"א טו לב)

ואכן פירוש אופן הליכתו של אגג לקראת שמואל היה לחידה בעיני פרשני כל הדורות, שהתקשו לתת הסבר מתאים או משכנע להליכה "מעדנות". ושוב היה זה טור-סיני מהסעיף הקודם, שהציע שיש לקרוא מְעַדְנִית, כמו אַחֲרָנִית, קְדוֹרָנִית, תארי-הפועל שתמיד באים עם הפועל "הלך". אגג הולך לקראת שמואל ברגליים מועדות וכושלות, ומבין את הגורל הצפוי לו, ולכן מצהיר: "אכן מר המוות!".

***

ואחרונה חביבה היא **המסכה**, אבזר התחפושות הנפוץ והמשעשע ביותר. לא סוד הוא שאין המסכה המקראית קשורה למסכה המסתירה את פנינו. רק לפני כמה שבועות קראנו כיצד עשה אהרן "עגל מסכה", והוא משורש נ,ס,ך: פסל מסכה הוא פסל שנוסכים לו, או פסל שניצוק בנסיכת (=יציקת) מתכת (נוזלית) אל תבניתו. ברוב הכתובים במקרא, מסכה סמוכה אל פסל. הפסל עשוי אבן בחציבה ובגילוף, ואילו המסכה היא דמות ממתכת יצוקה בתבנית:

לא-מסכה מזהב של תות ענח-אמון נתגלתה בדיוק לפני 100 שנה. מצרים, המאה ה-14 לפסה"נ

(ישעיה ל, א) הוּי בָנִים סוֹרְרִים נָאֵם ה' לַעֲשׂוֹת עֲצָה וְלֹא מִנִּי וְלִנְסֹךְ מִסָּכָה

וְלֹא רוּחִי לְמַעַן סְפֹת חֲטָאת עַל חֲטָאת: ... (כב) וְטִמְאַתֶּם אֶת צְפוּי פְּסִילֵי כֶסֶף וְאֶת אַפְדֵּי מִסְכַּת זָהָב תִּזְרֹם.

ומניין הגיעה אלינו המסכה כמסווה לפני? זוהי שאילה משפות אירופיות זרות, כדוגמת המילה mask, וכך גם המסקרה באיפור היא סוג של מסכה למראה הטבעי של העיניים. מעניין גם לדעת, שבשנת תרע"ד (1914) פרסם 'ועד הלשון' ברשימת מונחי כלי הבית את המסכה לצד השמיכה כיריעה להתכסות בה (ע"פ ישע' כח כ). מאורעות השנתיים האחרונות הכירו לנו את המסכה מקרוב (מאד), ואף למדונו כי מסכה עוטים, ולא שמים או לובשים. יה"ר שבקרוב תשוב המסכה לקרניבלים ופורים בלבד.

מלה קרובה אל המסכה היא "מסכת", והיא איננה חלק מן הש"ס, אלא חלק מנול האריגה, כפי שלימדה אותנו דלילה אשת שמשון: (שופטים יז, יג-יד) וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל-שְׁמֶשׁוֹן עַד-הֵנָּה הַתְּלַת בַּיּוֹם וַתְּדַבֵּר אֵלָיו כְּזָבִים הַגִּידָה לִּי בְּמָה תִּאָסֵר וַיֹּאמֶר אֶלֶיהָ אִם-תִּאֲרָגִי אֶת-שִׁבְעַת מַחְלָפוֹת רֵאשֵׁי עַם-הַמִּסְכָּת. וַתִּתְקַע בְּיָתֵד וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עֹלְיָד שְׁמֶשׁוֹן וַיִּיקֶץ מִשְׁנָתוֹ וַיִּסַּע אֶת-הַיָּתֵד הָאֲרָג וְאֶת-הַמִּסְכָּת.

ועל דרך הדרש הפורימי, אולי מבקש הכתוב לרמוז לנו עוד זמן רב לפני שמסכה הפכה לכיסוי לפני, שדלילה עטתה על פניה **מסכה**: לא אשתו האוהבת של שמשון, אלא אויבת מרה המסכה ומסתירה את פניה האמיתיים ואת כוונותיה הזדוניות? ולסיום, אפשר אולי שהמסכה שלנו "התחפשה" בחילוף אותיות מ"**מכסה**" – מְכַסֶּה לפני, או מְכַסֶּה את הפנים? את זה נשאיר לפורים בשנה הבאה.

תאונות אהארכיון

התמונות שלפניכם הן מינשפי פורים' בסעד בעבר הרחוק..
מי יידע לספר מי הדמויות המצולמות ומתי נערך נשף בו הן צולמו?
תשובות: alim@saad.org.il

שינויים וצרכונים בנהל האיחודים

לציבור החברים והתושבים שלום.

מתחילת השנה החדשה למנינם, שינה המשרד לענייני איכות הסביבה את מדיניותו ביחס למיחזור הפלסטיק. לאור השאלות החוזרות ונשנות, אחזור ואחדד את הדברים: **הוחלט במשרד לאיכות הסביבה על ביטול השימוש במחזוריות, אצלנו הם נשאר רק לשם הנוחות.**

נקבע כי על כל בקבוקי השתייה מנפח של 100 סמ"ק עד לנפח של שני ליטרים, תחול חובת הפקדה. על כל שאר מכלי הפלסטיק והבקבוקים, לדוגמא: חומרי ניקוי, סבון נוזלי, מרככי כביסה ומאכלים מכל הסוגים- לא חלה חובת מיחזור ויש להשליכם לפחים הכתומים המיועדים לשם כך. כרגע, בהיעדר פחים כתומים יש להשליך את כלי הפלסטיק לפחים הרגילים. מועצת "שדות נגב" עושה מאמצים לזרז את הבאתם ואנו מאחלים לה – בהצלחה! המשתמע מכך:

א. אין להשליך למחזורית שום דבר שאינו חייב בפקדון.

ב. מומלץ להמשיך ולהשליך למיחזורית (ולא לאשפה) בקבוקי שתייה מפלסטיק עליהם רשום "חייב בפקדון". מעת לעת אני דואג לאיסוף בקבוקים אלו מהמיחזורית.

ג. בקבוקים ואריזות העשויים מזכוכית ניתן ואף רצוי להמשיך לשים בארגזים המיועדים למטרה זו כפי שנהגנו עד כה.

בתקווה לשיתוף פעולה ופורים שמח!

אלי סיאון